

FM: Martā bija zemākā inflācija kopš 2016. gada beigām

Publicēts: 08.04.2020.

Centrālās statistikas pārvaldes dati par patēriņa cenu izmaiņām liecina, ka 2020. gada martā bija fiksēta zemākā inflācija kopš 2016. gada beigām jeb 1,4% gada izteiksmē. Šāds patēriņa cenu kāpums ir par aptuveni 1 procentpunktu zemāks nekā pirmajos šā gada mēnešos un uz pusi zemāks salīdzinājumā ar vidējo inflāciju 2019. gadā.

Salīdzinājumā ar janvāri un februāri, kad inflācija pārsniedza 2%, patēriņa cenu pieauguma palēninājums līdz 1,4% galvenokārt ir saistīts ar degvielas cenu samazinājumu par 4,7%, ko izraisīja būtisks naftas cenu kritums pasaules tirgos. Papildus tam lēnāku patēriņa cenu pieaugumu noteica arī alkoholisko dzērienu cenu samazinājums par 1,7% salīdzinājumā ar pērnā gada martu, ko lielā mērā noteica zemāka akcīzes nodokļa likme.

Noderīga ziņa? Padalies!

Tajā pašā laikā jāatzīmē, ka ir preces, kurām turpinās tikpat straujš cenu kāpums kā janvārī un februārī. Cūkgaļa un svaigie augļi šā gada martā sadārdzinājās attiecīgi par 15,5% un 9,1% salīdzinājumā ar 2019. gada martu. Tādējādi var rasties ļoti dažādi priekšstati par cenu līmeņa reālo kustību atkarībā no katra iedzīvotāja individuālā patēriņa.

Tāpat kā šā gada janvārī-februārī, arī martā lielāko devumu patēriņa cenu kāpumā nodrošināja pārtikas cenu pieaugums par 3,5% salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo mēnesi, tādējādi izskaidrojot pusi no kopējā patēriņa cenu pieauguma. Izteikti augsts cenu kāpums ir fiksēts cūkgaļai (+15,5%), gaļas izstrādājumiem (+10,1%), rīsiem (+9,5%) un svaigiem augļiem (+9,1%), ko lielā mērā noteica ārējie faktori. Gaļas cenu kāpumu visbūtiskāk ietekmēja tieši cūkgaļas cenas paaugstinājums, kas ir fiksēts ne tikai Latvijā, bet visā pasaulē kopumā. Āfrikas cūku mēra uzliesmojums Ķīnā pērnā gada vidū būtiski samazināja cūkgaļas piedāvājumu. Ņemot vērā, ka Ķīna ir lielākais cūkgaļas gan ražotājs, gan arī patērētājs pasaulē, tad cūkgaļas piedāvājuma samazinājums šajā valstī būtiski ietekmēja tās cenu kā Ķīnā, tā arī pasaulē kopumā. Piemēram, cūkgaļa Ķīnā pērnā gada nogalē sadārdzinās par vairāk nekā 100%, bet šā gada janvārī kāpums sasniedza 116%. Cūkgaļas piedāvājuma kritumu šajā tirgū apliecina arī fakts, ka Ķīnas cūkgaļas imports šā gada janvārī pieauga par 158% gada griezumā. Sagaidāms, ka līdzvērtīgs cūkgaļas un to izstrādājumu cenu kāpums Latvijā, kāds bija fiksēts martā, saglabāsies vēl līdz šā gada vidum, savukārt gada otrajā pusē cenu pieaugums mazināsies bāzes efekta dēļ. Jāatzīmē arī to, ka pārtikas preču grupa veido piekto daļu no kopējā patēriņa groza un tā ir lielākā patēriņa grupā, līdz ar to pārtikas cenu pieaugums uztur vidējo inflāciju samērā augstā līmenī.

Vidējo inflāciju šā gada martā samazināja degvielas cenu kritums Latvijas benzīntankos, ko savukārt noteica naftas cenu kritums pasaulē. Vidējā Brent markas jēlnaftas cena šā gada martā bija 34 ASV dolāru par barelu – gandrīz uz pusi zemāka nekā pērnā gada martā (t.i., 96,6% kritums). Papildus tam marta beigās naftas cena samazinājās līdz 22 ASV dolāriem par barelu, tādējādi sasniedzot zemāko līmeni kopš 2003. gada.

Naftas cenu kritums sākās vēl šā gada sākumā, ko ietekmēja ekonomikas sentimenta pasliktinājums pasaulē saistībā ar straujo koronavīrusa Covid-19 izplatību Ķīnā, un marta sākumā naftas cenu kritumu pastiprināja eksportētājvalstu (OPEC) un Krievijas nespēja vienoties par naftas ieguves apjomu samazināšanu, lai stabilizētu naftas piedāvājumu atbilstoši pieprasījuma kritumam.

Pēc OPEC+ sanāksmes Saūda Arābija paziņoja, ka samazinās savu naftas cenu aprīļa piegādēm līdz 25 ASV dolāriem par barelu un vienlaicīgi palielinās naftas ieguvī, tādējādi vienas dienas laikā naftas cenas samazinājās par 25%. Sagaidāms, ka līdz aprīļa beigām, kad Saūda Arābija faktiski veiks naftas piegādi par iepriekš izteikto cenu, naftas cena pasaules tirgos svārstīsies no 25 līdz 35 ASV dolāriem par barelu.

Jāatzīmē arī, ka valstu robežu slēgšana daudzās pasaules valstīs, avioreisu atcelšana un karantīnas ieviešana Covid-19 pandēmijas dēļ mazinās pasaules ekonomikas izaugsmi, visbūtiskāk ietekmējot tūrisma un pasažieru pārvadājumu nozares, kas nozīmē arī naftas pieprasījuma samazināšanos. Tādējādi pašreizējais naftas cenu līmenis ap 35 ASV dolāriem par barelu varētu saglabāties vismaz līdz šā gada vidum. Tas nozīmē, ka degvielas cenas Latvijā turpinās samazināties. Šā gada martā dīzeļdegvielas cena bija 1,11 eiro par litru, kas bija par 8,1% lētāk nekā pirms gada, kamēr 95. markas benzīna cena palika nemainīga un bija 1,215 eiro par litru. Ņemot vērā, ka lielāks naftas cenu kritums pasaulē bija marta beigās, lielāka pazeminošā ietekme uz degvielas cenām Latvijā atspoguļosies aprīlī un maijā. Sagaidāms, ka benzīna un dīzeļdegvielas cena aprīlī būs attiecīgi par aptuveni 16% un 22% zemāka nekā pirms gada, tādējādi vēl vairāk mazinot vidējo inflāciju.

Ņemot vērā straujo degvielas cenu kritumu turpmākajos mēnešos, kā arī Covid-19 izraisītās sekas, kas atspoguļosies nodarbināto un iedzīvotāju ienākumu kritumā, sagaidāms, ka atsevišķos šā gada mēnešos varētu būt pat deflācija salīdzinājumā ar 2019. gadu. Tomēr 2020. gadā vidējā inflācija būs pozitīva, lai arī būtiski zemāka nekā iepriekšējos gados. Pašreizējos ekonomiskajos apstākļos patēriņa cenu kāpuma palēninājums tiek vērtēts pozitīvi, it īpaši tas ir svarīgi tiem iedzīvotājiem, kuriem ir mazinājušies ienākumi.

 [Pieteikties jaunumu saņemšanai e-pastā](#)

Vairāk par šo tēmu

[FM: Jūlijā Latvijā atgriežas inflācija](#)

10/08/2020

[FM: Straujā degvielas cenu krituma dēļ maijā fiksēta deflācija](#)

08/06/2020

[FM: Patēriņa cenas aprīlī palika nemainīgas](#)

05/06/2020

<https://www.fm.gov.lv/lv/fm-marta-bija-zemaka-inflacija-kops-2016-gada-beigam>